

KATHOLIKUS NÉPLAP.

4. szám.

Megjelenik e lap hetenkint egyszer, Szerdán. Előfizetheti rá Pesten, a jó és olcsó könyvkiadó-társulat ugnokénél — czukorutcza 6. szám., földszint, s a szerkesztőségnél. Vidéken a cs. kir. postahivataloknál.

Dicsőség magasságban az Istennek, s a földön békeség a jó akaratu embereknek. Luk. 2, 14.

Pest, január 26. 1853.

Előfizetési díj Budapesten kihordással fél-évre 1 ft. pp. vidékre postán, horitokban félévre 1 ft. 20 kr. pp. A lap szerkesztését illető levelek egyszerűen „a Katholikus Néplap szerkesztőségéhez” címezendők. (Pesten a központi papnoveldében.)

Szűz szent Martina vértanu.

No üljetek atyafiak ide mellém a búbos körül, hiszen sok jó elfér együtt; azután csítt . . . figyeljetelek, majd mondok egy szép történetet.

I.

Fordítsuk el lelkünket a jelenkortől; hiszen e nemzedék oly kevés magasztos erényt képes fölmutatni: mert lelkében a hit alapjai ingadoznak, szívében a szeretet szent tüze kialvó félben van. Isteneért, hiteért, és felebarátjaért áldozni mit sem képes; önmagáért pedig, és önző vágyaiért mindenre kész. A mai nemzedéknek nem lelkesíti keblét valami nemes, mennyei vágy; megelégszik ő a föld porával, és azon mulandó gyönyörökkel, melyeket a világ nyújt neki. Menjünk, vándoroljunk vissza a mult idők homályába, keressük föl lelkünkkel a kereszténységnek eltemetett első századait, találni fogunk itt szilárd hitet, áldozó szeretetet, erős reménységet, magasztos érzeteket, mennyei erényeket, és lelki nagyságot e kor embereiben; hogy gyönyörködjék lelkünk a multak emlékein, s tanuljon hinni, reményleni, és szeretni az első keresztényektől! . . .

Roma fényes palotáinak egyikében megható jelenet nyílik szeméinknek. A palota urnöje, egy fiatal kecses hölgy, szép mint az írott kép, kellemetes mint a nyíló rózsza, számos cselédjei, és szolgálóitól környezve, örömtől sugárzó arcczal jelenik meg palotája egyik teremében. Az arannyal, és drága szőnyegekkel bevont teremben egy sereg szegény, koldus, és nyomorék várakozóék a jóltevő angyalra, kinek szelid arczára, mint nyitott imádságos könyvbe tapadtak a jelenlévők szemei.

Elkezdődött az alamizsnaosztogatás. A szép urnő keresztényi szeretet- és kegyességgel hallgatta ki

mindegyiknek panaszát, azután résztvevő arcczal nyújtott mindenkinek szükségeihez mért alamizsnát, az adomány mellé pedig biztató, és vigasztaló édes szavakat. A megvigasztalt szegények áldva, és hálálkodva távoztak el a fényes teremből. Azután a csonkák, bénák, és sebesültek ápolásához fogott a nemes szűz. Gyenge kezeivel tisztogatta, mosogatta, és kötözte sebeiket; a keresztény vigasztalásnak balzsamát csöpögtetvén a szenvedők szívére; és ekként testileg és lelkileg megenyhítvén szenvedéseiket, bocsájtotta el őket.

E kegyes hölgy, kit oly gyengéd és résztvevő szeretettel láttunk foglalkozni a szegényekkel, Martina, leánya az egykori hatalmas romai Consulnak. Szüleit kora éveiben elvesztvén, az apai dus örökség reá szállott. Serdülő korában egy szent életű keresztény hölgy gondviselésére bizatván, kitől a fogékony-lelkű Martina Üdvözítőnk boldogító tanát eltanulta, és elhagyván a hamis istenek pogány vallását, Jézus hitére tért át. Jézus üdvözítő hitéből tanulta meg a szeretet parancsolatját, és azt gyakorolni mindenkor legédesebb kötelességének tartotta. Ő nem volt olyan keresztény, kik csak szájokkal valják hitüket, cselekedeteikkel pedig ellenkezőt tesznek! Ő minden gondolatát, szavát, és cselekedetét Jézus törvényéhez szabta. Lelkét egészen Jézus szeretete foglalván el, e szeretetért mindenre kész volt. Boldognak érezte magát, ha a vakoskodó pogányokat az üdvözítő hit igazságaira tanithatta; ha másokkal jót tehetett, ha a szeretet tetteit gyakorolhatta. Kincsét úgy tekinté, mint a szegények tulajdonát. Megvetve a világi pompát és hűségét, Jézus hitének és a szegényeknek élt. A szegények és inségesek pedig mint jóltevő angyalt szerették a gazdag és előkelő, de a mellett szerény, alázatos és kegyes Martinát, kinek küszöbétől soha szükülködő segítség, és éhező enyhület nélkül nem távozott el.

Igy élt Martina a gazdag keresztény hölgy, bol-

dogitva a szeretet hitvallása által, a hamis isteneket imádó pogányok között.

Hol találjuk föl napjainkban a keresztény szeretetnek illy dicső példáit!

II.

Elmultak a derült napok, melyeket Martina Jézus vallásának boldogító ölében öröm és lelki boldogság között töltött el. Elérkeztek a nehéz idők, a szenvedések terhes napjai; hogy miként tűzben az arany, akként próbáltassék meg Martina hite, és erénye a szenvedésekben. Tudtára esett tudnillik Roma pogány urainak: hogy Martina, az előkelő hölgy, kire szépsége és gazdagsága miatt annyian vetették sovár szemeket, elhagyván a pogányság bálványait, Jézus szelid hitét vette föl.

Azon időkben, midőn a hamis istenek bálványképeit imádók kezében volt a főhatalom, és Jézus hitének követői a dühösködő pogányok között csak titokban gyakorolhatták hitüket, nem volt nagyobb bűn, mint kereszténynek lenni, és e szavak keresztény, kínzás és halál egyértelműek valának!

Martinának elpártolása a hamis istenektől haragra indította Róma urait. „Halál a hitetlen fejére — kiáltának dühökben — ki elhagyá és meggyalázta a mi és apáink isteneit, halál fejére.“ Minelőtte azonban a törvénynek kezeibe szolgáltatták volna Martinát, megakarták próbálni: vajjon szép szó, hízeltetés és ámitás által megingathatják-e hitében, és megnyerhetik-e őt ismét a bálványoknak.

Nagyszámu nép tolongott Apolló templomába. A bálványok papjai az áldozat elkészítésével foglalkoztak. Apolló szobrát kíváncsiak fogták körül, látni reménylven, miként fog áldozni a keresztény Martina Apolló bálványának: tudván azt: hogy bűnfelelés ígértetett neki, ha elhagyván Jézus hitét, és megtagadván annak keresztjét, áldozni kész Róma hamis isteneinek.

E pillanatban lépett be Martina, szelid nyugodt arccal, és erős hittel szívében.

„Róma nemes leánya — szólt az érkezőhez Apolló főpapja — az istenek nemes születést, venusi szépséget, és dús gazdagságot adtak neked: te mind a mellett hűtlen levél apáid isteneihez, és Jézus tanításához szegődtél. Ősmered a birodalom törvényeit, melyek halált mondanak a keresztény fejére. A császár azonban biztosít kegyelméről: ha ellene mondasz Jézus vallásának, megtagadod keresztjét, és áldozni fogsz isteneinknek.“

A jelenlevők feszült figyelemmel várták, mit teend e felszólításra Martina, ki megvetőleg fordítá el arcát Apolló szobrától, és méltósággal tekintett el a gyülekezet fölött.

„Áldozni kéntettek — felelé unnepelesen —

igen áldozni fogok, de az egy igaz élő Istennek, kit megösmerni, és imádni Jézus tanított, az Ő sz. fia. Ennek áldozok én; hogy Mindenható hatalma előtt porba hulljanak bálványaitok; hogy ne ámithassanak továbbá is benneteket. Jöjjetek ide ti mindnyájan, kiknek lelkét a pogányság vaksága tartja fogva, hogy lássátok: miként áldozik egy keresztény igaz Istenének.“ — E szavak után keresztet vetett magára és folytató: „Égnek és földnek mindenható Úra és Istene! kit megösmerni és imádni a mi Urunk Jézus Krisztus tanított meg, ime följajnlom neked testemet és lelkemet. Add szent malasztodat: hogy a te sz. fiad Jézus Krisztus által hirdetett igaz hitben éltem utolsó pillanataig állhatatosan megmaradhassak.“

Alig végzé utolsó szavait, mire a jelenlevők között iszonyú zaj, tolongás és kétségbeesett kiabálás tört ki. Erős földrengés rázkódtatta meg az egész várost. Apolló templomának egy része leomlott, és sokan a bentlevők közül az omladékok alatt lelték halálukat. Apolló bálványszobra Martina lábainál dőlt porba, s darabokra tört szét.

E véletlen jelenet halálos félelemmel tölti el a jelenlevő pogányokat. A félelemtől üzetve, tolongva, egymást törve és taszítva futott mindenki a veszedelem helyéről. Egyedül Martina maradt mozdulatlanul. Égre emelt szemekkel, s megdicsőült arccal imádkozta el a veszedelem e pillanatában szívének legforróbb háláját a Mindenható Istennek, kinek véghetetlen hatalma megszegyeníté a bálványokban bizó pogányokat!

Nagy az Isten ereje!

III.

„Bűbajos! bűbajos!“ kiálta a böszült pogányság, „hajzatában van elrejtve bűvszere, vágjátok le haját! a gonosz lelkekkel van szövetségben! a Praetorhoz vele!“ — És Martina, a szelid szűz durva szidalmak és fenyegetések között a Praetorhoz hurczoltaték, ki is azonnal a hóhérok kezeibe adta által őtet. A pogányság mindig iszonyú, és vértfagyaló kegyetlenséggel bánt azon keresztényekkel, kik a törvény előtt Jézus hitéről vádoltattak. A kínzásoknak minden kigondolható módjai a kínzó eszközöknek olly rendkívüli nemeivel hajtattak végre a keresztényeken, melyeket csak a legszívtelenebb kegyetlenség találhatott föl. És elcsodálkozik az ember, midőn olvassa: hogy e kegyetlen kínzásokat az első keresztények, minden nem és kor különbség nélkül, olly hősi elszántsággal, és olly nagy lelki erővel állották ki.

Ily szívtelen kegyetlenséggel rohantak Martinára is. A kárörvendő pogányság gunyakaczajai között elkezdék gyenge arcát vaskesztyűkkel verni, ebbe belefáradván, éles vashorgokkal szaggaták testét, úgy: hogy piros vértől ázott minden tagja.

„Üsd! üsd a hitetlen bűbajost!” kiálta a felingerelt pogánysereg a lankadni kezdő hóhérok, kik vashorgaikkal újra tépni és hasogatni kezdék Martina tagjait, ő pedig egy jajszó nélkül mint szelid bárány türte a kinokat, és szemeit égre emelve a kinok között is imádkozott: „Áldott légy Uram Jézus Krisztus, ki sz. malasztodat adod a te bemed bizóknak. Hallgasd meg könyörgésemet, és adj lelki erőt és kitartást a szenvedésekben. Azoknak pedig, kik engem kinoznak, nyissad föl kegyesen lelki szemeiket, hogy Téged megismerjenek és imádjának.”

Ezalatt a bakók kezei fáradtan csuklottak le. Martina állhatatossága győzött a kinzók kegyetlenségén. Ott állott ő vértől borítottan a fáradt bakók és vérszomjas pogányok között, mint szelid szenvedő. Az égen egy fényes felhő uszott keresztül, mellynek varkító fénye Martina égre emelt arczán tüdöklött vissza. Hasonlított ő e helyzetében egy megdicsőült angyalhoz, kinek vértől borított tagjain maga az ég terjeszté szét dicsőséges sugarait.

A pogányok ijedve takarák el szemeiket a fényesség elől, melly mint lángözön borította el a láthatárt. Martina hóhérai pedig ösmerellen felelemtől megkapatva, ijedten borulának arczczal a földre, és szemeiket sem mervén fölemelni, minden tagjaikban reszketve, kegyelemért könyörgének Martinának.

„Istennél a kegyelem — felel szeliden Martina — én megbocsátok. De ha az igaz Isten véghetetlen kegyelmére méltók akartok lenni, higyetek az ő sz. fiában, az Ur Jézus Krisztusban, ki megfizet mindenkinek érdeme szerint jót vagy rosszat.”

„Szavaid eddig nem ösmélt boldogsággal töltik el sziveinket — kiáltának örömtől sugárzó arczczal a nekibátorodott hóhérok — eddig vak imádói valánk az emberi kéz által faragott bálványoknak; de az igaz Isten ereje megnyitá szemeinket, és mi megvetjük a hamis isteneket. Halljátok szózatunkat Róma fiaí és leányai! A kiket ti imádtok, azok tehetetlen bálványok, isteneitek hamis istenek, kikben mi többé nem hiszünk: mert egy a Mindenható igaz Isten, kit Martina imád, abban hiszünk mi is, és az Ő egyszülött fiában, a Jézus Krisztusban.”

Nem lehet leírni a meglepetést, mit e szavak a jelenlevők között előidézték. Csudálkozva kérdék egymástól: mi történt e férfakkal, kik csak imént kinezák Martinát, most pedig Krisztus dicséretére zengenek énekeket. Bámulatuk azonban engesztelhetetlen dühé változott. A csudásan megtért férfiak kinzópadra vonattak, de ők a kinzásokat égre emelt szemekkel és szótalanul túrték. Látván azonban, hogy a kinzások mítsen használnak, és állhatatosságokat meg nem törrik, nehogy általok mások is eicsábíttassanak, mindnyáján kardra hányattak. A szent kereszt jelével megerősítve, bátor lélekkel fogadták mindnyáján a halálos

csapást. Elhultak, mint Jézus sz. hitének mátyrjai, a vérkereszttségben avattatván föl az Ur Jézus bajnokaiává!

A szentek örvendő serege fogta föl lelkeiket a dicsőség országában!

IV.

Isten legnagyobb adományainak egyike az igaz hit. Boldog, ki hitét a világ csábításai között megőrizi! Kinek igaz szilárd hite van, az nem ingadozik lenge nádként az élet semmi környülményeiben; az nem adja el lelkének legdrágább kincsét, a hitet sem a világ örömeiért, sem a szenvedésekért. Meg nem ingatják azt, sem a hízlekedések, sem a fenyegetések. Omoljon bár össze az egész világ; de az erőshítü ezek látára sem ingadozik.

Fényes derült nap követé az előbbeni véres szenvedésekkel telt napot. Az áldott nap ragyogó sugarai mintegy megerősíteni látszottak Martinát az újabb szenvedésekre. Megjelent nála a Praetor. Elővette a hízlekedés édes szavait, a csábítás mézes igéit, ígért Martinának mindent: dicsőséget, fényt, kincseket, tisztességet; ígért mindent, a mi kedves a világ fiaí előtt, csak tagadja meg Krisztust, és áldozzon Róma isteneinek. Mind hasztalan. Martina rendületlen maradt hitében. Fenyegette iszonyu kinokkal, gyalázzal, szenvedésekkel, csufos halállal; hasztalan, Martina nem ingadozott hitében.

„Hízlekedéseidet és ígéreteidet megvetem, — monda a Praetornak — fenyegetéseidről pedig nem félek: mert velem vagyok az Ur Jézus Krisztus, ki megerősít szenvedéseimben. Méress reám bár milly rettenetes kinokat, örömmel elszenvedem Jézus szereteteért; de bálványaitoknak áldozni nem fogok. Szenvedni tudok, meghalni kész vagyok, de hitemhez hűlen lenni nem tudok.”

Mit hízlekedések és fenyegetések által megnyerni nem sikerült a Praetornak, azt újabb kinzások által reménylette elérni. Elvezetteté Martina egy sötét négyszegű térre, mellynek közepén magas oszlop vala felállítva. Ez oszlopra kötetett föl kezeinél fogva. Suhogott a vessző a hóhérok kezeiben, minden suhantásra véres nyomot hagyván a szüz gyenge testén; és ő e csontig ható csapások alatt is, valahányszor kérdeztetik: „megtagadja-e Jézust?” mindannyiszor örömmel felel: „keresztény vagyok, és a Jézus Krisztusban hiszek.”

Ezután a kinzás más nemét vették elő. Négy oszlopot ástak a földbe, és e négy oszlophoz kötötték Martinát, kezei- és lábainál fogva; és ekként kinyújtott, és levegőben függő testét újra verni kezdék. Kek daganatok fődék el egész testét ez iszonyu kinoktól, mellyeknek meggondolása is borzalommal tölti el a keblet. A hyenaszívü kinzók azonban a leirt kegyet-

lenségekkel nem elégedtek meg, hanem a halálig kínzott szűzet forró olajjal végig öntvén, egy nyirkos börtönbe taszították.

E földalatti üregben, a ligyók és bekák ez undok tanyájában, megfelejtkezvén Martina minden kiállott szenvedéseiről, Istenehez emelte föl lelkét, s halálát adott neki: hogy erőt nyújtott a kínok elviselésére. Oly hön, oly buzgón imádkozott a szenvedő hölgy ez elhagyatott kínos helyzetében; hogy Isten, ki megszámlálta szenvedéseinek perceit, ki látta őszirte, tisztá lelkének foláldozó szeretetét; leküldé hozzá menyekből a vigasztalás angyalát: hogy mennyei balzsammal enyhítse a sebeknek fájdalmait, melyeket Jézus szereteteért viselt. Elküldé hozzá a hit angyalát sötét börtönébe, hogy Isten malasztjának mennyei erősségét csöpögtesse szilárd lelkébe. Elküldé az állhatatosság angyalát, hogy erőt és bátorságot leheljen, gyenge roncsolt tagjaiba, mindazon szenvedések állhatatos elviselésére, melyeket Isteneért és hitteért még elviselnie kell!

A mennyei vigasztalások örömeivel eltelt Martina vértől ázott szép fejét egy kőpadra hajtva, a börtön nyirkos földén édesdeden elszunnyadott. Szunnyadásában boldog volt. Álmodott fényes angyalseregről, kik örvendezve fogták őt körül: álmodott mennyei boldogságról, mely őt körülfogta, fölmagasztalta, megdicsőíté!

Boldogok a tisztalelkűek, kiknek édes álmait szelid angyalok őrzik!

V.

Édes almából durva poroszlók verték föl a szűzet, kik a végből jelentek meg börtönében, hogy újabb kínokra vezessék el a hőselelkű szűzet, kinek hitét az eddigi szenvedések megtörni nem valának képesek. Elkezdék tehát újra kizozni, azon vad kegyetlenséggel, millyennek több példáit látjuk a pogányságnak Jézus hite elleni küzdelmeiben. A sokszorosan elkínzott és marcangolt sz. szűz testét megújult dühvel tépni s szaggatni kezdék, emlőt törökkel szurkálták, és a szenvedő Martina mindezt panasz nélkül tűrte; sőt a legegésőbb kínok között is imát rebegtek ajkai. Illy nagy a hit ereje!

Azonban, habár lelke Isten kegyelmétől erősítve mindenre kész vala is; de gyenge testének ereje a bakók ütése alatt megtörött. Mint leszakított lilium, hullott a száz tizenhözszöcsök sebekkel fódott Martina a porba, kizozói kezei közül várván az utolsó pillanatot, mely megszabadítandja őt kizozótól, és egyesítendi őt Jézussal, kinek szereteteért panasztalanul áldozá föl magát a szenvedéseknek. De Isten még több áldozatot kívánt. Durva kezekkel ragadták fel őt a földről, hogy elvégezhessék rajta kegyetlen műveket. Még egyszer, s utoljára megkérdezvén: „megtagadja-e

Jézust, és akar-e Róma isteneinek áldozni?“ s Martina tagadó válaszára kimondák fölötte a halálos ítéletet.

Mint mennyei szózatot, s öröndetes hirt fogadta Martina a halálos ítéletet. Nem rettent vissza lelke a halálos ítélettől, sőt úgy tekinté a halált, mint jó kárátot, ki egyesítendi őt mennyei jegyesével, Jézussal. „Végezzétek gyorsan munkátokat, monda lelkösült arczzal — mert halálos csapástok jótétemény lesz rám nézve, mert megszabadítand szenvedéseimtől; és én azt örömmel fogadom el kezeitekből Jézusért, kit ti üldöztek, kinek dicsőségét és istenségét éltem ez utolsó pillanatában is vallom és hirdetem. Tudjátok meg, és ösmérjétek el: hogy egy az igaz élő Isten, a jök jutalmazója, a gonoszok büntetője, és Jézus az ő egyszülött fia, ki eltörlendi bálványaitokat a föld színeről.“

„Jézusom légy velem!“ kiálta, és feje a földre hullott.

A vértanúk száma egygyel szaporodott. A kiontott ártatlan vér minden cseppe ugyanannyi apostollá vált, hogy hirdetője legyen a pogányok között Jézus vérlásának.

A szent szűz és vértanú elszállott lelkét Isten angyalai koronázzák meg a martýromság hervadhatatlan koszorújával!

VI.

Sötét éj borult a földre, mintha gyászolná a sz. szűz ártatlan halálát. Az éj szomorú sötétében eljöttek a keresztények, a megdicsőült hitrokonai: s fölkeresvén testét, ajtatos érzelmek között vitték el isteni tiszteletök titkos helyére, melyet gondosan rejtegettek a pogányság fürkésző szemei előtt. Ajtatos imák és zoltárok éneklése között takarítván el az örök nyugalomra.

Sirja fölé zöld olajfa-ágot tűztek, mint jelképét a martýromságnak. Istennek szolgálja még azon ójjel sirja fölött mutatta be a vérontás nélküli áldozatot a mindenható Istennek.

Sok idő folyt el. Jézus hite győzedelmeskedett a pogányság fölött. Elenyésztek a bálványok, és a hamis Istenek tiszteletére nem gyujtattak több áldozat-tömjének. Elmúltak az üldözések zivatarjai, Jézus sz. keresztje fénylett a királyok koronáin. VIII. Orbán pápa idejében Róma egyik részén, a mammertini tömlöczök közelében, egy régi omladozott templomban találtattak meg szűz sz. Martina ereklyéi, Concordius és Epiphanius martýrok ereklyeivel együtt.

A katolika anyaszentegyház január 30-án üli a sz. szűz és vértanú emlékezete ünnepét.

Gyurinka Antal.

Missioi tudósítások.

Nt. Vinco Angyal urnak, Knoblecher Ignác hittérítő társának utazása, melyet 1851-iki januártól egész 1852-ik év közepéig a fehér Nil folyam partján lakó szerezsen népek között tett.

„1849-ik év vége felé, így szól Vinco Angyal ur, a chartumi apostoli vicariatushoz tartozó hittérítők közül többen, köztük magam is, kirándultak, a fehér Nil folyam tájait meglátogatni. Nem fogok ezen kirándulásról sokat szólni, hisz az már ugyanis megvolt írva, azon szerezsen népekről sem fogok szólni, melyek Chartum és a Bary törzs között lagnak; de igen is az Aequatorhoz közelebb levő tartományokról mind azt elfogom mondani, mit csak ott tizennégyhónapi tartózkodásom ideje alatt tapasztaltam. Már első kirándulásunk alkalmával átláttuk, hogy szükségkép minél előbb vissza kell térnünk azon távol tartományokba, s ott missioi állomást alapítani. Erre ugyan több hittérítőre lett volna szükség; de minthogy nem volt ember, egy év lefolytával magam indultam utnak. Január 15. két dereglyével neki indultam a fehér folyamnak, mely a Nil folyam nyugoti ágát képezi. Elhagyván a Schilluk és Dinka szerezsentörzsök határait, a Noer törzs határiba értem, hol is a parton néhány embert vettem észre, kik engemet figyelemmel kísérték. Azonnal megparancsoltam a kormányosnak, hogy kössön ki a parton, minthogy a szerezsenekkel beszélni kívánok. De ő ijedten engemet mindenkép le akart beszélni szándokomról. „Nem tudja ön, hogy a Noer törzs igen gonosz egy faj? Ők öt év előtt több embert öltek meg, kik az aegyptusi kormány által kiküldött hajócsapathoz tartoztak!“ Ő még több efféle ijesztgetéseket hozott fel, de miután látta, hogy elhatározott szándokom, kiszállani a partra, kikötött. A szerezsenek alig vették észre, hogy dereglyénk a parthoz közeledik, s azonnal futni kezdettek, mint a felugrasztott szarvas. Hasztalan kajdázott utánuk tolmácsom, hogy álljanak meg. Elővettem tehát gyorsan néhány köszörült üvegdarabot, melyet galambtojásnak hínak, s utánuk hajigáltam, tolmácsom pedig szüntelen kiabált utánuk, hogy mi jó emberek vagyunk, s hogy mi nekünk semmi közünk a Törökök berontásaihoz. Illyképen sikerült nekünk, őket hozzánk közelebb édesgetni. Tudakozódtam főnökük után, ki is csak hamar előkerült, nagy sokaságtól kísértelve, kik azonban parancsára, mielőtt hozzánk közeledtek volna, fegyvereiket lerakták. Ezen főnököt Kán-nak hívják, magas, erős alak, hosszú szép hajattal, mely szinte egész vállát elfödi. Majd két óráig beszéltem vele: miután ötet biztosítottam, hogy tőlünk ne tarison, sőt inkább minden jót várjon. fölötte hálálkodott, nekem egy kövér ürüt hozatott. Én viszont neki néhány üveg gyémántot adtam, mire ő annyira megörült, hogy el-

vállásunkkor azt mondaná: „Te áruló lennél, ha visszajövet s máskor is engemet meg nem látogatsz, s hozzám be nem térsz. De a törökökkel ne jer, mert azokhoz semmi közöm.“ Végül rám valami áldásfélét adott, mely ceremoniánál marhahagy és vízből álló vegyítéket használt, melybe a magasb rangu jelenlévőknek s nekem is pökni kellett. Ezután szerencsés utat kívánt nekem s elbucszott. Igen örültem ezen jó fogadtatásnak olly népnél, mely közt, mint ijesztettek, csak szegény és gyalázat várt reám. Ez által buzgóságom s bátorságom az ut folytatására csak nevedkedett, noha egyedül valék, s csak kevés fegyverrel ellátva az esetre, ha megtámadtatnám. Nem akartam a kormánytól kiküldött hajókhoz csatlakozni, mert előre láttam, hogy szintugy meghiusitanák a törökök minden terveimet most is, mint az az első alkalommal tevék.

Ezek után utamat egy másik szerezsen-törzs, az ugynevezett Kik felé irányoztam, melynek főnökeitől, az egyiket Tusikvien-nek hívják, szinte jól fogadtattam. Ő engem fölszólitott, hogy maradjak nála, sőt egy ökröt is ajándékozott, minthogy tavali kirándulásunkkor meggyógyítottam azon nagy s már rothadó sebét, melyet egy csatában a fején kapott. Nem kevéssé bámultam azon, hogy Afrika vad népei között ennyi hálaadatosságra találok. Itt meg kell említenem, hogy ezen vad ember még nyakán hordozta a B. szüz azon érczképét, melyet tavali nyakába akasztottunk. Én mind a két főnököt némi üveg csecsebecsével megajándékoztam, s azután utamat folytattam a Heliab és Shir törzs felé, hol engem igen nagy baj ért. Noha első kirándulásunk után mindjárt hozzáfogtam a Bary nyelv tanulásához, minthogy e népnél akartam megszállani, azonban mégsem sikerült nekem ezen nyelvet jól megtanulni, minthogy felette nehéz, s minthogy semmi segédeszközeim nem voltak. Ezen okból tolmácsul magammal vittem egy Bary törzsbeli szerezsent, ki több év előtt Chartumba került. Azonban alig értünk el a Shir törzshez, az én tolmácsom éjjeli időben kinyitja a zsákot, melyben üveg-portékáim voltak, abból jól megrakodik, s a sötétben megszökik. S így most magam állottam vad népek közepe, melyek nyelvét nem értettem, s kikhez ekként alig beszélhettem. Le nem írhatom a fájdalmat, melyet ezen balsors nekem okozott. Ekként lehetetlennek látszott további utazásom, s hosszabb tartózkodásom a Bary népnél, ha még odáig el is juthattam volna. Én mindamellét mindent az isteni gondviselésre bízam, s aggodalom nélkül buzattam fel a vitorlákat, az ut folytatására.

Február 24-én horgonyt vetettünk a Bari törzs Margiu nevű fahujánál, mely a folyam mindkét partján, az éjszaki szélesség 4-ik és 5-ik foka között fekszik. Alig léptem a szárazra, s már Nighila főnök

után tudakozódtam, kivel még első kirándulásunk alkalmával ismeretséget kötöttem. Azt felelték nekem, hogy ő az itt az alatt megfordult aegyptomi kereskedőktől tudakozódott rólunk, valljon eljövünk-e az idén is; de azok azt felelték, hogy mi odahagytuk Chartumot, és hogy szülőföldünkre visszatértünk. Később Nighila maga mondta nekem, hogy ezen hír igen kellemetlen volt reá nézve. Minthogy tehát nem volt hozzánk többé reménye, elment a L u t u c h e törzs székelyére, s ott szarvasmarhát, ürüt s mást vásárol azon üveg-portékákért, melyeket az aegyptomi kereskedőktől kapott. Ez volt az oka, hogy Nighila jelenleg nem volt Margiuban. Én azonnal két szerezesen követet küldöttem felkeresésére, s azt üzenttem neki, hogy végezze el minél hamarabb dolgait, s jöjjön Margiuba, hol én nyugtalanul várakozom reá. Ezalatt egy másik, Djubek nevű főnökhöz szállottam, kivel még szinte tavall megismerkedtem. Enek a Bary törzsnél a legnehezebb és legveszedelmesebb hivatala van; neki ugyanis kötelességében áll, esőt teremteni vagy megszüntetni, a mint a szükség megkívánja. Miért is Matat-el-codu-nak hívják, mi annyit jelent, mint az eső főnöke. Mint elődei, úgy ő is elhiteti a néppel, hogy az ő hatalmában állanak a felhők, s hogy az esővel ő parancsolhat. Ezen hivatala folytán neki törzsetől bizonyos, szarvasmarhákban lefizetendő adó jár, mellyet megtagadni, mint a főnök mondja, annyi lenne, mint az egész vetést a kiszáradás veszélyének kiténni. Az okatlan nép egész bizodalját benne helyezi; megtörténik mégis néha, hogy nagy szárazság áll be; ekkor az egész nép összegyűl a Matat-el-codu lakásánál, nagy mennyiségű kábitó italt iszik, mellyet ők Javá-nak, az Arabok pedig Merissá-nak hívnak, s miután lerészegedett, lándzsával felhasítja a főnök hasát, azon hiszemből, hogy így a víz belőle fog kiömleni, mellyet gonoszul visszatartott. Ezen főnöknél vártam tehát vagy 10 napig Nighila eljövetelére. Én neki naponta adtam holmi üveg-portékát, mellyért ő aztán Javát, tejet, Sesamot, hust vett maga s családja számára. Én mindenkép iparkodtam barátságát megnyerni, jól tudván, hogy milly nagy tekintélyben áll ő népénél. Ajándékoztam neki egy teljes öltözetet is, mire ő igen megörült, s engemet az egész népnél feleltette eldicsért.

Végre Nighila nagy kísérettel megérkezett. Én azonnal elejbe siettem, megöleltem őt, s dereglyémbe kísértem. Beszédjéből észrevettem, hogy ő irántunk még mindig jó indulattal van, noha a Törökök mult évben a leggonoszabb rágalmakat fogták ránk, csak hogy népe között minket meg ne tőrjön. Nevezetesen fejébe akarták verni, hogy a Barik minden marhája elhullott volna, ha mi köztük maradunk. Én Nighilának különféle ajándékokat tettem, nevezetesen egy szép arabs öltözetet, üveg-portékákat, két réz-csen-

getyüt, egy tükröt, mikén ő igen megörült. Mire ő nekem szinte két kövér okrót ajándékozott, hogy hajóslegényeimet hussal elláthassam, s erővel azt akarta, hogy, ha emberei Belenyanból visszatérnek, tőlök szép négy elefantfogat elfogadjak. Illy jó kedvben látván Nighilát, előállottam terveimmel, s kértem őt, hogy engedjen egy évig köztük lakni. Ő erre azt mondta, hogy ő ugyan szívesen látna engemet, hanem attól tart, hogy ha megesnék az, a mivel a Törökök ijesztgették a népet, ez tudatlanságában minket vele együtt agyonverne. Én tehát most arra kértem, hogy legalább azt engedje meg, hogy néhány hetet tölthessek Belenyanban, Nighila rendes székhelyén, melly mint egy hat mértföldnyire Margiutól, egy hosszú hegy-láncz tövében fekszik. Nighila ezen kérelemre reáállott. Most tehát elmentem dereglyeimhez, megmondtam a kormányosoknak, hogy én Belenyanba menni, s az ottani vasbányák körül vizsgálódzni akarok. De a hajóslegénység egyhanguan odanyilatkozott, hogy ha én elmegyek, ők egy napig sem maradnak Margiuban, „mert, úgy mondák, ha ön nincs velünk, mi hajóinkkal együtt elveszünk.“ Most néhány szolgálmat kérdeztem meg, valljon nem akarnak-e elkísérni? Egy sem akart. Fölötte fajt, midőn magamat ekként egészen elhagyatva láttam; mindamelllett eltökéltem magamat, Nighilával egymagam elmenni, egészen az isteni gondviselésre bizván missiom jó vagy rossz sikerét.

Martius 4-én tehát korán reggel elindultam Belenyanba, s ekként én voltam az első fehér, ki a folyamtól eltávozni, s a tartomány belsejébe menni hátkodtam. De alig gyalogoltam vagy négy órát, midőn embereim közül négy utánam jött, kik hosszú tanakodás után a hajóslegényekkel, kísérni akartak. Ez némileg vigasztalt, és együtt folytattuk utunkat Tamarind, Gummi, és más növényekkel diszlő végtelen síkságon át. Falu falut érte utunkban, úgy hogy Belenyan tulajdonképen Margiunak folytatása. Utközben pihentünk, s mintegy három óraker elérkeztünk Belenyanba. Nighila kérésére kisütöttük puskáinkat, mi a szerezcseneket a legnagyobb bámulatra ragadta. Nighila számunkra néhány gyékényt s bőrt terítettett ki, gondoskodott vízről s Merissáról is, s azután egy kis időre magunkra hagyott. Én igen fáradt voltam, miért elnyújtódtam, egy kevéssé pihenni akarván. Ez azonban teljességgel lehetetlen volt. Ugyanis végtelen sok szerezcsen tódult össze mindenünnen, hogy láthassák az érkezett fehért. Egyik a másik elébe akart jutni, nyomkodták egymást, mindenki előbb akart engemet üdvözölni. Az egyik kezemet emelte föl, a másik tánczolt előttem, a harmadik „Sa doto Comonit“—ot kajdázott, mi annyit jelent: „üdvözöllek, oh új vándor.“ Mások ismét nevettek fehér színem fölött, mások szakállom miatt „Aqueron“—nak hittak, mi annyit jelent, mint „emberevő.“ Bármilly fáradt voltam, mindezt az

egés
lett.
a né
me
tam
tán a

mélkü
tem
gatól
tegná
hozot
harm
Szóv
csak
előáll
denik
jon.
tettem
denk
kat n
most
Eljöv
vakba
kalma
terven
sak na

D
kedve
gróf,
rekeg
tanító
ros me
eszköz
meltes
lett,
a
tartsák
nél bec
hatott
földes
iskola
házi ta
gyerm
engedv
a szül
ságra
alázato
emelte
alkalma
nal nag
szíves
örömet

egész nap, sőt még az éj egy részén át is túrnóm kellett. El kellett fogadnom mindezen untató látogatókat, a nélkül, hogy enni, inni vagy csak egy percze szememet behunyni érkeztem volna. Végre már nem bírtam lábomon állani, mély álomba merültem, mire aztán a szerezcsenek is elszédtek.

Másnap kora reggel ismét ugyanazon jelenet. A nélkül, hogy a türelmetlenség legkisebb jelét is merem volna adni, el kellett fogadnom ugyanazon látogatókats udvarlásokat, azon különbséggel mégis, hogy tegnap mind üres kézzel jöttek; ma pedig mindenik hozott valamit. Az egyik Merissát, a másik tejet, a harmadik pirított Sesamot és lust vagy mézet adott. Szóval mindenik iparkodott avval kedveskedni, a mije csak volt. De nekem is sok üveg-portókkával kellett előállanom, mert csakhamar vettem észre, hogy mindenik csak azért ad valamit, hogy viszont valamit kapjon. Harmadik napon házigazdám társaságában én is tettem viszont látogatásokat a falu előkelőbbjeinél. Mindenkép iparkodtam jó szó és ajándokok által bizalmukat megnyerni, mi annál inkább sikerült, minthogy most már meglehetősen megértettem magamat általuk. Eljövetelem híre csakhamar elterjedt a szomszédfalvakban is; mindenünnen látogatók jöttek, mialtal alkalmat nyertem több főnökkel barátságot kötni, s őket tervemnek megnyerni, hogy t. i. tovább is maradjanak náluk.

(Folytatatik).

Katholikus hitélet.

VII.

Derekegyháza, január 7. Az új esztendő nálunk kedvesen köszöntött be. Kegyes urunk, Károlyi István gróf, hogy szélesebb tért adjon a népnevelés mezejének derekegyházi birtokában, két új elemi iskola, és ugyanannyi tanítói állomás felállítását méltóztatott elrendelni, azon szoros meghagyással, hogy az oktatás igazi vallásos modorban eszközöltessék; mire nevez tanítókul is csak olyanok szemeltessenek ki, kik egyéb hasznos ismeretek tanítása mellett, a keresztény- és egyházas gondolkodás terjesztését tartásák, és vallják legelső és legfontosabb feladatuknak. Ennél becsesebb újévi ajándékot szolgálainak ő méltósága alig adhatott volna. Már most a derekegyházi pusztán, a kegyes földesur széles kiterjedésű vagyonában, rövid idő alatt négy iskola leendő, mellyek ugyan megannyi magán, és mintegy házi tanodák, mivelhogy egyenesen az urodalmi alattvalók gyermekeinek számára állíthatnak, mindamellett meg van engedve, hogy azokba a szomszédanyákról is bejárhassanak a szülők gyermekei. Ennyi kegyelem-tény nagy háladatoságra kötelező. De e még nem minden. Egy pár hó előtt azon alázatos kívánni valónk volt, hogy a tanítók fizetése főlebb emeltessek, és Derekegyházán, a középpontban, az iskola alkalmasb helylyel cseréltessek fel: mindkét kérésünk azonnal nagylelkűen teljesülve lön. Midőn a Katholikus Néplapba szívesen megírjuk, a mi nekünk pusztabelieknek oly méltó örömet szerzett, azon jó szándékkal tesszük, hogy nagyobb,

tán sok száz, vagy több ezer lakossal dicsekvő községeink is, midőn olvassák, hogy egy pusztán, egyes ember négy iskolát állít és tart, a tanítókat pedig nemes foglalkozásuk hű betöltésére illő díjakkal ösztönzi, hasonló tettekre lelkesedjenek. És ha az ajándékot kapott örvendőző illetők szívkökre veszik, hogy a fentiszelt gróf ur tanodáiban a szülőkől mi se kívántatik jobban, minthogy eddigi dicseretes szokásuk szerint, mint télen, mint nyaranta, ezután is rendszeren járassák fiaik- és leánykáikat, annál inkább, hogy iskolapénzt érettek nem kell fizetniök, sőt a tanulók részére az iskolák: könyvek, írószerek, szóval mindennemű szükségességekkel ingyen felszereltetnek, akkor csak hála-kötelességeket végzik, ha nemeskeblű jótévedők fejére áldást és hosszú életet rebegnek le imáikban az égről. — Forró köszönet gróf ő méltóságának, nagylelkű áldozataiért, a nyilvánosság terén. urodalmi alattvalóinak, a keresztény nevelés, és az emberiség nevében!

Uj év második napján kápolnánkban egy eltévedt juh vétetett fel az igaz akolba. L a d á n y i Erzsébet a neve, és a földművelői tisztos osztályból való. E szegény nőnek életében azon időszak, mellyben nyilvánítása a megtérésre református szülői és rokonai előtt tudva lett, egy egész történet, mellyet nem közlünk, nehogy akárki az ijesztgetések, fenyegetések és üldözések szomorú korára kénytelenítessék visszaemlékezni. Ő czelt ért, igaz hitet nyert, és ez szenvedéseier bőséges kárpótlás. De azt el nem hallgathatjuk, hogy az isteni malaszt munkálódó ereje nála kiáltólag győzött, mert megadta neki azt a kegyelmet is, melly után szíve sokáig gyermeki tisztelettel fohászzkodott, tudnillik, végre szülői is beleegyeztek üdves szándékába. Ne felejtjük: egy akol- és egy pásztornek kell lenni.

Világosi.

VIII.

Kovácsi, jan. 20. Dicseretessék az Ur Jézus Krisztus! Régen töröm már a fejemet azon, mikép s hogyan kellene a mi vallási állapotunkról, és körünkben katolikus hitünknek előmentségéről kath. társainkat az országban tudósítani, de mindedig még nem mehettem rá; részint nem bátorkodtam, részint hogy a sok baj miatt nem érkeztem, de még ezután, mi tagadás benne, az ilyen magam forma elvonult szegény embernek csaknem könnyebb a kasza, mint a penna.

Ugyanis, mi lehet a kath. léleknek legfőbb öröme? bizonyára nem egyéb, mint az, ha látja miként léptetik életbe jobban és jobban kath. jobblétünk. Illy magas örömet érzek én, midőn segítve látom szomszéd-helységben Tapolcazfőn elszórt szegény hitsorsosimat, kik hozzánk egy anya-templomba járnak hetenként az isteni szolgálatra, s még eddig iskolaház s templom nélkül szükköltek számos esztendőktől fogva. Gyermekeik csak úgy nőttek fel, mint erdőn a fa, réteken a fűszál, minden nevelés s oktatás nélkül; helységünkbe, Kovácsiba jártatták ugyan őket nyáron iskolába, de tudjuk azt, hogy nyáron falu helyeken igen kevés ideig járnak a gyermekek iskolába; csak télen a mit tanulhattak volna, de akkor szegény kis gyermekek visszamaradtak a hideg miatt; mert jó három fertál óra járás hozzánk Tapolcazfő, minek következtében ők felnöttek neveletlenül, írás, olvasás, számvetés és kath. hitünknek tudománya nélkül.

De valahára az ő könyörgések is felhatott az egek Urához, ki meghallgatván buzgó esedezésöket, szent atyákat rendelt, kik által ő nekik iskola-építéshez segédkezeket nyújtott.

Tekintetes Vermees Illés jár. főbíró ur volt kieszközölje ezen építendő iskolaház-fundus, és hozzá hét hold szántóföld szegény hitsorsosink részére való kinyerésének. De

továbbá ők ezen iskolához felépítésére is elégtelenek, mert szegények s többnyire csak birtoktalan zsellérek.

Ezt n.-tisztelendő Vidovits Agoston ur ritka szorgalmu lelkipásztorunk is jól tudván, hivatala nagyszerűségének igen pontosan megakart felelni. Miért is ő maga személyesen lement Veszprémbe, s ott a nagyságos káptalanbeli urakat eljárta, s kérése által igen szép segedelmet eszközölt ki az Isten oltárára ugyanis naponként dúsan áldozó, nagyságos uraktól, s mintegy körülbelül 600 p. fra rugott a segedelem, mellyhez szeretve tisztelt mltgos. püspökünk Rannolder János ur is szép öszveggel járult, ezen iskolához felépítésére.

Melly szép segedelemért, s nagyszerű ajándékért azon felépítendő iskolába járó gyermekek hálát rebegendők, a nagylelkű nagyságos uraknak szerencsés hosszú életéért a jutalmazó Istennél könyörgő fohászt nyújtani meg nem szűnnek; mi is kérjük mindnyájan az egek Urát: áldja a kegyes kanonok atyáinkkal együtt fáradhatatlan szorgalmu nt. Vidovits Agoston ur, lelkipásztorunkat élete minden útjain, ki olly esüggedetlen iparral igyekszik számos híveit a kiapadatlan kuforráshoz, az Istenhez vezetni.

B. E.

A jó s olesó könyvkiadó-társulat új tagjai:

Esztergomi megyében: G. J. Káplán. Cserép Ignác. kúrthi plebános. Czagányi András, ó-gyallai plebános. Keller Mihály, bánkeszi plebános. Majer János, nagy-megyeri plebános. Szép Coelestin, capucinus. bagothai plebános.

Hedervári alesperesi kerület az alapító tagok sorába lépett.

Szathmár megyében: Tischler Albin. Egri Lajos.

Pesten: Dank Agap sz. ferenczrendi főnök. Eisele Mária asszonyság. Koczányi Ferencz k. r. tanár. Vigyázó Antal, földesur, alapító tag. Santhó Károly, pestbelvárosi káplán, alapító tag.

Kalocsai megyében: Valaszky István, kezei káplán.

Nagy-Várad megyében: Harsarik György, kanonok. Lehoczky József, sz. jöbi káplán. Szabó József, püspökségi számvevő tiszt. Vass Agnes, asszonyság. Erdélyi József, címzetes kanonok.

Csanád megyében: Nagy Alajos, püspöki igató. Holczman Ignác, papnöveldei aligazgató.

Szombathelyi megyében: Czuppon József, nyug. plebános. Borovnyák József, turnischa káplán.

Veszprémi megyében: Ferenczy Eduard, járdi plebán. Kavulák János, berzencei plebános.

Győri megyében: Steiner Márton, mosonyi káplán. Bertha János, keddhelyi plebános.

Nyitra megyében: Döller József, vágbesztercei káplán. Durdik Alajos, püspöki irodai tollvivő. Jelinek Károly, vágbesztercei káplán. Szanter Lajos, nagyklivéni pleb. helyettes.

Pécsi megyében: Bedekovits György, laskafalvi plebán. Czapl Godefrid, mozsói pleb. Szemerédy András, kányai pleb. Kálóczy Incze, bedeghi pleb. Németh Mihály, szántói pleb. Moreau Mátyás, németmárokai pleb. Czingl Antal, berkeszi káplán. Agoston János, bonyhádi segédjegyző. Varga Ferencz, bonyhádi tanító. Gottliebóvics Pál, sz.-prépost.

kanonok. Németh József, ny. kömlödi pleb. Kiszely Adam, bonyhádi pleb. Csepeley Janos, veliskovezei pleb. Szombathy Ignác, főleml tanító. A sz. lörinczi kerületi tanítók.

Kérelem.

Az egyházmegyei Schematismusoknak hiánya gyakrabban tapasztaltatván a jó és olesó könyvkiadó-társulat ügyvitelénél; tisztelettel kéretnek a t. cz. bizományos urak, hogy az illető egyházmegyei hivataloknál egy-egy példányt a legújabb Schematismusból a társulat számára kieszközöljék és be-
kuldjen sziveskedjenek.

Kelt Pesten jan. 20-án 1852. Gyurits Antal titoknak.

A Családi Lapok

mult 1852-ik évi egész folyama (három évfolyam) a jó és olesó könyvkiadó-társulat ügyvitelénél 2 ft 30 kr-ért; évfolyamanként pedig 50 kr-ért p. p. megszerezhető. Megrendelők kívánságára és költségére gyors szállítás szekér-postán eszközölthetik.

Különfélek.

A „Religio“-ban olvassuk: Nográd vármegyében egy, különben az országban fájdalom! már gyakoribb eset, mellyben katolikus férj és nő protestansok lenni akartak, hogy házasságukat felbonthassák, ollynemű fensőbb rendeltetettre szolgáltatott alkalmat, melly szerint az illetőknek hitüket elhagyni megtiltatott, mielőtt a házasság érvényességéről az illető katolikus törvényszék annak rendje szerint az itéletet kimondotta.

Kegyes adományok jegyzéke.

A Csangó-magyarok épülőfélben lévő templomaira, Csornáról: Hujber János 10 kr. Horváth Antal 30 kr. Kokas Vendel 32 kr. Albrecht László 6 kr. Ifj. Kokas Mihály 6 kr. Döbrössy Katalin 12 kr. Kis Örsze 6 kr. Bösze Antal 12 kr. Kokas Ferencz 30 kr. Csákány József 10 kr. Lang József 6 kr. Ifj. Kokas György 20 kr. Pozsonyból: Gróf Dezsöfy Virginia 1 ft. Fodor Ambrus és Alajos 18 kr. Sedmák Flóra és Róza 12 kr. Turóczi Viktoria 10 kr. Matiss Béla 12 kr. Orbán, Valér, Adrián 28 kr. p. p.

A sz. gyermekség társulatának: A rimaszombati első elemi osztálybeli finovendékek Teliha György tanítójokkal 1 ft p. C. H. 2 ft.

Az amerikai missiora: C. H. 2 ft.

A jeruzsalemí sz. sir őreinek: C. H. 1 ft.

Kiadja „a jó és olesó könyvkiadó társulat;“ szerkesztő Blumelhuber Ferencz.

Emich Gusztáv könyvnyomdája, uri-utca, 8. sz.